

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Κυριακή 18 Μαρτίου 2012

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Περίληψη

Το άρθρο αναφέρεται στην αξία της ελεύθερης διακίνησης διαφορετικών απόψεων. Πιο συγκεκριμένα, η ανακάλυψη της αλήθειας προϋποθέτει τον πειραματισμό του ατόμου σε συνθήκες ελευθερίας, μακριά, δηλαδή, από προκαταλήψεις, που περιχαρακώνουν τη σκέψη, αλλά και από πλειοψηφικούς περιορισμούς, καθώς ενδέχεται να ανατραπούν εξελικτικά. Επιπλέον, εκτός από την προώθηση της κριτικής σκέψης μέσω του διαφορετικού, αποφεύγεται ο δογματισμός και η τάση, που, συχνά, σύμφωνα με το κείμενο, χαρακτηρίζει τον τύπο για προκατασκευασμένες αντιλήψεις με βάση πολιτικά κριτήρια. Αυτό παρατηρείται στην Ελλάδα, παρά την ενισχυμένη παρουσία του τύπου σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Συνεπώς, κρίνεται αναγκαία η ελευθερία του τύπου, όπως άλλωστε υποστηρίζεται κι από τον Albert Camus.

B1. Ιστορικά, έχει αποδειχθεί ότι η διαφορετική άποψη προάγει την κριτική σκέψη, ενώ η προκατάληψη την περιχαρακώνει. Από τη μια, η ύπαρξη διαφορετικής άποψης προσφέρει στο άτομο τη δυνατότητα προβληματισμού, εστίασης σε νέα δεδομένα, που ίσως αγνοούσε ή παρέλειπε. Παράλληλα, τροφοδοτεί το διάλογο με το συνάνθρωπο για την από κοινού αναζήτηση της αλήθειας. Από την άλλη, η εδραίωση μονοδιάστατης λογικής περιορίζει τις λογικές επεξεργασίες που κάνει το άτομο. Κι αυτό γιατί του προσφέρει έτοιμη πληροφορία και απάντηση στη δική του αναζήτηση, αλλά και τη δήθεν ασφάλεια της βεβαιότητας. Συνεπώς, ο πλουραλισμός ιδεών είναι πιο γόνιμος από τη μονοδιάστατη σκέψη.

B2. Θεματική Περίοδος: «Όσοι επιδιώκουν...των ιδεών».

Σχόλια-Λεπτομέρειες: «Η ελεύθερη διακίνηση...που ήδη έχουμε».

Κατακλείδα: «Γι' αυτό αφήστε...έτσι κι αλλιώς».

B3. χρεοκοπήσει: εξαντληθεί, εκπέσει, υποβαθμιστεί, ευτελιστεί

Ζυγίζει: εκτιμά, υπολογίζει, λογαριάζει, αξιολογεί

Κρατούν το κοινό στο σκοτάδι: παραπληροφορούν, αποπροσανατολίζουν το κοινό

B4. Το σχόλιο και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιείται μέσω σημείων στίξης, που υποδηλώνουν την προσωπική θέση του αρθρογράφου για το θέμα που πραγματεύεται:
παραδόξως (;): το ερωτηματικό εντός της παρένθεσης δηλώνει ειρωνεία, αμφισβήτηση
συμφέρει...: τα αποσιωπητικά δηλώνουν ειρωνεία, υπαινιγμό

B5. **δυσεπίτευκτη:** πραγματοποιήσιμη, επιτεύξιμη, εφικτή
ασπαστήκαμε: αρνηθήκαμε, αποποιηθήκαμε
έλλειψη: πληθώρα, ποικιλία, αφθονία, επάρκεια

B6. **Ψυχολογική:**
 Ψυχή < ψυχικός, ψυχομετρικός, ψυχοτεχνικός
 Λόγος < παράλογος, λογικός, μονόλογος

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΤΙΤΛΟΣ: ΑΛΗΘΕΙΑ Ή ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διαβάζοντας κανείς το άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, αντιλαμβάνεται ότι ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της ύπαρξής του στον πλανήτη Γη, δεν περιορίστηκε μόνο στην επεξεργασία του λίθου ή του λόγου, αλλά και στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του, άμεση απόρροια της πολιτισμικής εξέλιξης των λαών και της ανάγκης οριοθέτησης των ατομικών παθών σε σχέση με την κοινωνική ευημερία. Ένα από αυτά είναι και εκείνο της ελευθερίας της γνώμης και έκφρασης, που, όπως παρατηρείται σήμερα, κινδυνεύει σοβαρά.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Η πληροφορία σήμερα εναλλάσσεται με ταχύτατους ρυθμούς, ώστε ο τρόπος διαχείρισής της από το άτομο να είναι ευάλωτος. Οι οικονομικές και πολιτικές σκοπιμότητες που κρύβονται πίσω από την παρεχόμενη πληροφόρηση, αλλά και οι υποκειμενικές προϋποθέσεις και αναπαραστάσεις καθιστούν ενίοτε οποιαδήποτε πληροφορία και άποψη υπό άκριτη υιοθέτηση επιφέροντας σοβαρούς κινδύνους τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ (Αναλυτικό Σχεδιάγραμμα)

Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Κίνδυνοι που προκύπτουν από την άκριτη υιοθέτηση οποιασδήποτε πληροφορίας και άποψης (Για το άτομο)

Πνευματικό επίπεδο

- Το άτομο χάνει την υπόστασή του, η κρίση του ατροφεί και οι πράξεις του διακατέχονται από φανατισμό, μισαλλοδοξία, προκαταλήψεις, δογματισμό, με αποτέλεσμα να απομακρύνεται από την αλήθεια και την ουσιαστική

γνώση. Η ιδιαιτερότητα ισοπεδώνεται από την ομοιογένεια, στην οποία βασιλεύει η υποταγή στο υποσυνείδητο, ιδιαίτερα όταν υπακούει σε μαζικές προκλήσεις.

- Το άτομο συνηθίζει σ' έναν εύσχημο τρόπο για «φυγή» από τα αρνητικά βιώματα της κοινωνικής πραγματικότητας σ' ένα χώρο ψευδαίσθησης και αυταπάτης, όταν οι απόψεις που υιοθετεί άκριτα στοχεύουν στη δήθεν διαφοροποίησή του από το σύνολο.

Ψυχικό επίπεδο

- Η ψυχική επαφή τυποποιείται και παρεμποδίζεται η ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Αυξάνεται η ψυχική ανασφάλεια του ατόμου.
- Το άτομο βιώνει ψυχολογική σύγχυση εξαιτίας της αντίφασης με την οποία συχνά έρχεται αντιμέτωπο, όταν ανακαλύπτει την αλήθεια.

Ηθικό επίπεδο

- Η άκριτη υιοθέτηση ιδεών και απόψεων μπορεί να οδηγήσει το άτομο στην αποδοχή επικίνδυνων για την ηθική του υπόσταση πεποιθήσεων.
- Ενίοτε, η ανεξέλεγκτη αποδοχή πληροφοριών ωθεί σε συμπεριφορές που αντιβαίνουν στις ηθικές αρχές και αξίες που προβλέπονται από την κοινωνία για την πρόοδό της και την ομαλή συνύπαρξη των πολιτών της. Συνήθως, μάλιστα, τέτοιες συμπεριφορές στηρίζονται στη στρεβλωμένη άποψη του ατόμου για το τι είναι ηθικό.

Κίνδυνοι που προκύπτουν από την άκριτη υιοθέτηση οποιασδήποτε πληροφορίας και άποψης (Για την κοινωνία)

- Η πιθανότητα προπαγάνδας ισοπεδώνει κάθε ιδιαιτερότητα και προωθεί τη μαζική κοινωνία απρόσωπων και ετεροκατευθυνόμενων όντων.
- Η ενδεχόμενη αντικοινωνική συμπεριφορά των ατόμων μπορεί να φέρει βαρύ πλήγμα στην κοινωνική συνοχή με την εκδήλωση φαινομένων παθογένειας, όπως της εγκληματικότητας, του ρατσισμού, του χουλιγκανισμού και ευρύτερα των συγκρούσεων μεταξύ των πολιτών.
- Υπονομεύεται ο δημοκρατικός χαρακτήρας του πολιτεύματος, εφόσον επιτρέπει τη διάχυση ανεξέλεγκτων πληροφοριών και τον τρόπο που αυτές διαχέονται-«επιβάλλονται» στον δέκτη.
- Η παραπληροφόρηση συνδέεται, επίσης, και με τον αναχωρητισμό, την ιδιώτευση του πολίτη, καθώς εκλείπει η εμπιστοσύνη προς την πολιτική εξουσία. Με αυτόν τον τρόπο, το άτομο προβάλλει την αποδοκιμασία του. Η απολιτικοποίηση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στους νέους με κίνδυνο να ενταχθούν σε ομάδες που θα καλύπτονται με το προπέτασμα ενός σωτήρα.
- Το κύρος των θεσμών απειλείται δεδομένου ότι η διάχυση πληροφοριών από ποικίλα μέσα ενημέρωσης δεν ελέγχεται, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η ισχύς τους για την πρόοδο της κοινωνίας.

- Η άκριτη υιοθέτηση απόψεων και πληροφοριών μπορεί να οξύνει τυχόν διαφορές μεταξύ των λαών οδηγώντας ενίοτε σε πολιτικές και πολιτισμικές ρήξεις.
- Η κοινωνία που βασίζεται σε άτομα-έρμια της διαχεόμενης πληροφορίας δεν έχει τα εχέγγυα να αναπτυχθεί οικονομικά αξιοποιώντας ένα «υγιές» πνευματικά και ηθικά ανθρώπινο δυναμικό.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Όπως γίνεται αντιληπτό, εγείρεται η σημασία της άσκησης της κριτικής σκέψης του ατόμου κατά την πρόσληψη οποιασδήποτε πληροφορίας και άποψης. Ωστόσο, μέσα από τον όγκο των προσφερόμενων απόψεων υπάρχουν τρόποι να διακρίνει τη διαφορετική άποψη και να ωφεληθεί από αυτήν.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: Τρόποι με τους οποίους ο άνθρωπος θα μπορούσε να αξιολογήσει τη διαφορετική άποψη και να ωφεληθεί από αυτήν.

- Καθοριστικός ο ρόλος του σχολείου, που χρειάζεται να παρέχει πολύπλευρη γνώση και να προωθεί τον διάλογο, την έρευνα, την κριτική.
- Η ενίσχυση του διαλόγου και της γόνιμης επικοινωνίας στο οικογενειακό περιβάλλον ενισχύουν την επαφή του ανθρώπου με διαφορετικές ιδέες και απόψεις ακόμη και μέσα σε έναν τόσο οικείο χώρο.
- Η συμμετοχή του ανθρώπου σε πολιτικές διαδικασίες θα ενεργοποιήσουν την έμφυτη τάση για διεκδίκηση και υπεράσπιση των απόψεών του, αλλά θα μάθει να σέβεται και εκείνες που δεν συμφωνούν με τη δική του.
- Η ενεργοποίηση του ανθρώπου σε πολιτιστικό επίπεδο μέσω της συμμετοχής του σε εκδηλώσεις ή δράματα θα του αποκαλύψουν ενδεχομένως αθέατες όψεις της πραγματικότητας που πριν αγνοούσε.
- Ο εθελοντισμός υπέρ της λειτουργίας των θεσμών ή της υπεράσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων θα ενισχύσει την πνευματική του «όραση» σε θέματα κοινωνικής και πολιτικής φύσεως.
- Η επιδίωξη της γόνιμης και ουσιαστικής επικοινωνίας του ανθρώπου με το περιβάλλον του θα το απαλλάξουν από προϋδεάσεις που του πρόσφεραν την ψευδαίσθηση της ασφάλειας και θα νιώσει πραγματικά ελεύθερο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνεπώς, η ανάγκη ορθής διαπαιδαγώγησης του ανθρώπου, αλλά και η υγιής κοινωνική του εξέλιξη και ανάπτυξη καθορίζουν καιρία τον τρόπο που αξιολογεί και αξιοποιεί την εκάστοτε πληροφορία και άποψη. Είναι απαραίτητο, όμως, να συνειδητοποιεί την ανάγκη της διά βίου πνευματικής εγρήγορσης, δεδομένου ότι η εποχή της πληροφορίας εξελίσσεται ραγδαία με αμφίβολες κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες για την ποιότητα του πολιτισμού που παράγεται. Η αναζήτηση του διαφορετικού δεν πρέπει να σταματά ποτέ!